

glazbeni **globus****Janigro za mlade glazbenike**

POREČ – Ovogodišnje 10. međunarodno violončelističko natjecanje **Antonio Janigro** za violončeliste do dvadeset godina bit će održano od 17. do 23. listopada u Umjetničkoj školi u Poreču u organizaciji Koncertne direkcije Zagreb. Na natjecanje su se prijavila 82 natjecatelja iz 22 zemlje, među kojima 21 natjecatelj iz Hrvatske. Natjecanje se odvija u pretkategoriji i četiri kategorije, a ocjenjivački sud činit će Dobrila Berković-Magdalenić (Hrvatska), koja je utemeljila violončelistička natjecanja **Antonio Janigro** i **Rudolf Matz**, potom Annette Cleary (Irska), Stephan Goerner (Švicarska), Angel Quintana (Španjolska) i Wendy Warner (SAD).

Ruska zborna glazba

ZAGREB – Zbor Državne akademske kapele Mihail Ivanovič Glinka iz Sankt Peterburga prvi

Vladislav Černušenko

je ruski profesionalni zbor, osnovan davne 1479. godine. Pod ravnanjem umjetničkog voditelja Vladislava Černušenka gostovat će u Zagrebu 18. listopada u KD Vatroslava Lisinskog s počekom u 19.30 sati. Koncert iz ciklusa Lisinski subotom donijet će program ruske glazbe iz pera Dmitrija Stepanoviča Bor-

tnjanskog, Aleksandra Andrejeviča Arhangelskog, Pavla Grigorjeviča Česnokova i ruskih narodnih pjesama.

Talijanski madrigal i marimba

ZAGREB – Ansambl Antiphonus otpočet će koncertni ciklus Triade programom **Talijanski madrigal: Cruda Amarilli5x**, kojim se nastavlja baviti istraživanjem renesansnoga madrigalskog nasljeđa od njegovih početaka do kasnih izdanaka te vrste u 20. stoljeću. Koncert će prirediti 20. listopada u Muzeju za umjetnost i obrt s početkom u 20 sati, a pridružit će im se zanimljiv instrumentalni solist, Filip Merčep na marimbi, koji je pobijedio na nedavno održanu 3. hrvatskom natjecanju mladih glazbenika **Papandopulo** u kategoriji udaraljki.

Izložbe o Sorkočevićima i Zajcu

DUBROVNIK/ZAGREB – Tijekom jeseni publika može pogledati dvije izložbe o hrvatskim glazbenicima. U Dubrovniku je još aktualna izložba **Luka & Antun Sorkočević, diplomati i skladatelji**, stoga do 18. studenoga u Kneževu dvoru posjetitelji mogu doznati više o ocu i sinu važne dubrovačke glazbeničke obitelji. U Zagrebu će 16. listopada u Hrvatskom glazbenom zavodu biti otvorena izložba **Ivan Zajc u HGZ-u**, u sklopu međunarodnoga muzikološkog skupa posvećena Zajcu u povodu 100 godina od skladateljeva rođenja. U sklopu simpozija iste večeri u 20 sati u Preporodnoj dvorani bit će priređen koncert sa Zajčevim djelima.

Od Couperina do Mozarta

Istaknuta hrvatska čembalistica i pijanistica Višnja Mažuran objavila je dvostruko diskografsko izdanje u ediciji Veliki hrvatski interpreti izdava-

Višnja Mažuran

ča Croatia Recordsa. Na prvom CD-u snimljeno je sedam odabranih stavaka iz zbirke suita **Pieces de clavecin** François Couperina, četiri stavka iz Suite u e-molu Jean-Philippea Rameaua, sedam preludija i fuga iz **Dobro ugođena klavira** te pet fuga iz **Umijeća fuge** Johanna Sebastiana Bacha. Drugi CD sadrži **Koncert za čembalo i gudače u F-duru, Hob. XVIII:7**, i **Koncert za čembalo i gudače u G-duru, Hob. XVIII:4**, Josepha Haydna te **Koncert za klavir i orkestar u A-duru, KV 414**, Wolfganga Amadeusa Mozarta.

MIRTA ŠPOLJARIĆ

58. BIENNALE MUSICA 2014, VENECIJA, 20–21. RUJNA/3–12. LISTOPADA

Kako prekoračiti granice

Ovo zanimljivo i konceptijski dorađeno festivalsko izdanje udaljilo se od prethodnih dominantni „ozbiljnih“ stilova prema eksperimentu

Muzički bijenale (Biennale Musica) održao se 58. put u Veneciji, pod istom krovnom organizacijom Venecijanskog bijenala koji svake godine priprema i festivale filma, plesa i kazališta, dok se bijenalo izmjenjuju izložbe arhitekture i likovne umjetnosti. O njemu se kod nas malo zna, za razliku od megapopularnoga festivala filma te likovnosti i arhitekture na kojima redovito sudjeluju i hrvatski kandidati. Premda pod bijenalnim znakom, glazbena se inačica priredbe održava svake godine i donosi presjek vodećih izražajnih formi u suvremenom stvaralaštvu zvučne umjetnosti.

Umjetnički ravnatelj Ivan Fedele udaljio se od prethodnih godina dominantnih strogih akademskih formi i stilova tzv. „ozbiljnoga“ glazbenog stvaralaštva i svjesno upustio u ispitivanje i rušenje granica formi, žanrova i tradicija. *Limes* je latinska riječ kojom su stari Rimljani obilježavali granice Carstva, što izaziva asocijacije ograničenja, razlikovanja i zatvaranja. Cilj nam je bio naglasiti da je priroda slobodnog duha u nadilaženju granica, u spajanju i susretu, a ne razdvajanju kultura, u nadvladavanju naših ograničenja, objašnjava Fedele, inače profesor specijalističkog studija kompozicije na rimskoj akademiji Santa Cecilia i u svijetu cijenjen skladatelj (nositelj francuskog odličja Viteza reda umjetnosti i književnosti) rodnom sa sama juga Italije, iz Puglie, gdje novi dom nalaze doseljenici iz Albanije, Kine i Senegala drastično mijenjajući demografsku sliku zemlje. Zato je za identifikacijski vizualni identitet festivala poslužio morski val na stjenovitoj plaži, voda koja nadilazi stijenje, prelazi preko, zaobilazi prepreke, gladi i izdubljuje kamen – odlična metafora za nezaustavljivu snagu života, preživljavanja, umjetničkog stvaranja. Umjetnici i skladatelji iz različitih krajeva svijeta u svojim djelima otkrivaju kako su u sebi uspjeli povezati kulturu iz koje su potekli s kulturnim nasljeđem zemalja u kojima poslije borave, studiraju, rade, pritom susreću i druge kolege glazbenike te obogaćuju autorski izraz.

Kralj minimalizma

Riječ *limes* u korijenu je pojma limitiranosti, ograničenja koje izaziva neznanje u susretu s drugim kulturama iz perspektive prevladavajuće europocentričnosti. Taj je pojam odabranog naslova aktualizirao nositelj nagrade *Zlatni lav* za životno djelo ovogodišnjeg Muzičkog bijenala, legendarni američki minimalist Steve Reich, čijim je djelima u izvedbi kalifornijskog ansambla ECO iz Berkeleyja te Orkestra kazališta Petruzzelli iz Barija i započeo festival (20. i 21. rujna).

Afrički ritmovi i balijski gamelan, europsko srednjovjekovlje, američki modalni jazz i hebrejski folklor u spoju sa satovima iz kompozicije koje je primio od Luciana Berija i Darius Milhauda učinile su tog skladatelja i njegovo stvaralaštvo puno raznolikosti stilova i tehnika nositeljem ideje vodilje cijelog festivala. Nakon Pierrea Bouleza (2012) i Sofije Gubajduline (2013) novi je vlasnik zlatnog kipića simbola grada na laguni Bijenalu dao novi glas suvremenosti i svjedočanstvo pluralizma estetskih, teorijskih i filozofskih težnji. Niz su između 3. i 12. listopada nastavili Orkestar venecijanskog kazališta La Fenice s dirigentom Pascalom Rophéom uz prai-zvedbu nove simfonijske suite iz opere *Doctor Atomic* Johna Adamsa, ansambl Meitar

Nastup dua Oreka TX i Orquesta Sinfonica de Euskadi

Snimila Akiko Miyake

Iz opere *Katër i Radës / Il naufragio*

iz Tel Aviva te elektroakustički orkestar Galata (GEO) s glazbenicima iz Turske, Italije i Španjolske, koji su improvizirali na najrazličitije anatolijske glazbene tradicije poput turskih, sirijskih, iranskih i armenskih. Poseban je program glazbe i plesa bio posvećen stvaralaštvu Britanca Sir Andrewa Maxwella Daviesa u povodu 80. rođendana, koji su projektom proslavili članovi firentinske skupine Contempoartensemble.

Od vodećih je „institucija“ za suvremenu glazbu i ovaj put na Bijenalu gostovao francuski sastav Intercontemporain te u sastavu od petnaest glazbenika solista pod vodstvom mladoga kanadskog dirigenta Jean-Michaëla Lavoiea (Boulezoza nasljednika na tom mjestu) izveo presjek od novih skladbi izraelskih, čeških, francuskih i japanskih djela, uz jednu referencijalnu točku klasika Nove glazbe, *Concerto da camera* Györgyja Ligetija.

Baskijske udaraljke

Čak dvije su večeri u središnjoj koncertnoj dvorani izložbenoga bijenalskog prostora Arsenali (Teatro alle Tese) bile u znaku glazbe španjolske pokrajine Baskije. Njezin je središnji simfonijski orkestar (Orquesta Sinfónica de Euskadi – što je baskijski pojam za Baskiju) zaslužan za glazbeni život regije, a u programe često uključuje djela suvremenih autora, s jedne strane domaćih, a s druge međunarodnih, od kojih naručuju nova djela na baskijske motive.

Taj su aspekt odrazili i u koncertnim rasporedima: prvim s djelima trojice baskijskih autora različitih naraštaja te stilskih i estetičkih uvjerenja (Ramón Lazkano, Gabriel Erkoreka i Luís De Pablo), koje povezuje narativnost i programnost glazbenoga tijeka kao i bogatstvo orkestralnih boja; dok su na drugom koncertu izveli projekt *Tesela* (na španjolskom kamenčić u mozaiku) s narudžbama svjetskih skladatelja o baskijskim temama. U dvosatnoj se glazbi kojom je ravnao José Ramón Encinar našlo osam autorskih rukopisa, među kojima je osobito u sjećanju ostalo

djelo umjetničkoga ravnatelja Muzičkog bijenala Ivana Fedelea, koji je time prvi put prekršio nepisano pravilo da kao izbornik programa ne uvrštava u rasporede svoju glazbu.

Za posjetitelje njegova festivala bilo je zanimljivo doživjeti ga kao autora skladbe *Txalaparta (Folk Dances II)* iznimne melodijske i ritamske invencije, čemu je pridonijelo uključanje u orkestralni korpus tradicijskih baskijskih udaraljki *txalaparta* na kojima su bravurozno muzicirali „izvorni kazivači“ bez glazbenog obrazovanja, Harkaitz Martinez i Mikel Ugarte, članovi u Španjolskog dobro poznata udaraljkaškog dua Oreka TX. Riječ je o glazbala koje ima drvenu i kamenu inačicu (drvene grede ili pločice od crnog morskog kamena) na kojima se svira debelim palicama okomito, najčešće u paru, naizmjeničnim udarcima, što zahtijeva savršenu koordiniranost i usklađenost brzih pokreta.

Osim što ugošćuje već postojeće projekte i izvodi već negdje prai-zvedene skladbe, festival svake godine donosi i nove narudžbe, osobito od mladih autora. U sklopu edukativnog projekta Biennale College otvoren je međunarodni natječaj za dvanaestominutne opere, koje zajednički ostvaruje tim skladatelja, libretista, redatelja i scenografa mladih od trideset godina. Zadane teme koje su kandidati trebali uključiti bili su *opera buffa*, teatar apsurdna i/ili nadrealistički aspekt. Iz mnoštva prijavljenih projekata odabrane su četiri „džepne opere“ i u suradnji s izabranim timom organizirane su audicije za pjevače koji su uz Ex Novo Ensemble nastupili na prai-zvedbi 4. listopada u teatru Piccolo Arsenale. U radu na produkciji i pripremama pojedini su članovi tima imali priliku raditi s uglednim profesorima i mentorima, gostima festivala.

Bijenale je zatvoren 12. listopada prai-zvedbom novonaručene opere *Katër i Radës / Il naufragio* (potop), koja je odrazila sve aspekte zadane teme LIMES. Fedele je kao umjetnički direktor tu dao priliku skladatelju predstavniku albanske manjine u njegovu rodnom Lecceu, Admiru Shkurtaju (r. 1969) da se operno izrazi o temi tragedije na Veliki petak 1997, kada je potopljen brod Katër i Radës s albanskim izbjeglicama na putu prema Italiji, pri čemu je poginulo više od stotinu ljudi. Tragična se priča u vrlo sažeto i skladno sročenu libretu Alessandra Leograndea prema njegovoj romansiranoj reportaži iz 2011. pokazala kao izvrstan predložak za umjetničko stvaranje u kombinaciji instrumenata i glasova, govorene i pjevane riječi, talijanskog i albanskog jezika, individualnog i kolektivnoga tradicijskog izraza. Uz izvrzne mlade pjevače i glumce u suradnji s organizacijom Cantieri Teatralli Koreja iz Leccea nastupili su i tradicijski albanski pjevači polifonoga zbora Violinat e Lapardhase, koji su zasebnim koncertom u završnici obilježili kraj zanimljivog i konceptijskog dorađena festivalskog izdanja.

JANA HALUZA